

ОЦІНКА РІВНЯ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ЇЇ ЗМІЦНЕННЯ

©2021 ПЕТИК Л. О., ЛОПУШАНСЬКИЙ Р. В., ЛУКА П. В.

УДК 336.27
JEL: E69; F34; H63; H69

Петик Л. О., Лопушанський Р. В., Лука П. В. Оцінка рівня боргової безпеки України та пріоритетні напрями її зміцнення

Стаття присвячена оцінці рівня боргової безпеки України на сучасному етапі її розвитку. Державний борг являє собою важливу складову ринкової економіки. Він є вагомим чинником, що призупиняє розвиток країни та створює загрозу її фінансовій безпеці. Саме тому оцінка рівня боргової безпеки, її зміцнення є актуальним завданням. Для цього авторами визначено значення ключових індикаторів боргової безпеки країни. Проаналізовано кожен базовий показник, розкрито характерні значення кожного з них відповідно до їх граничних значень, закріплених вітчизняним законодавством. Відображено вплив кожного індикатора на фінансову безпеку України. На основі даних індикаторів розраховано інтегральний показник боргової безпеки за останні роки шляхом здійснення нормування індикаторів і коригування на їх вагові коефіцієнти. Обчислено, що сьогодні значення інтегрального показника є небезпечним, що свідчить про загрозу борговій безпеці України. Розглянуто основні причини, які призвели до критичного стану боргової безпеки країни, серед яких: постійний дефіцит державного бюджету, переважання короткострокових запозичень і неефективна політика управління державним боргом. Досліджено наслідки впливу сьогодишнього рівня боргової безпеки на фінансову безпеку України загалом. Насамперед найбільш вразливим наслідком для вітчизняної економіки є брак коштів на інвестиційні програми соціально-економічного розвитку держави. Охарактеризовано пріоритетні напрями вдосконалення вітчизняної боргової політики щодо зміцнення боргової безпеки країни шляхом покращення структури державного боргу та формування довгострокової стратегії внутрішніх і зовнішніх запозичень.

Ключові слова: державний борг, боргова безпека держави, індикатори боргової безпеки, індекс ЕМВІ, інтегральний показник боргової безпеки.

Табл.: 3. **Формул.:** 1. **Бібл.:** 8.

Петик Любов Орестівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансового менеджменту, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: Liubapetyk@ukr.net

Лопушанський Ростислав Володимирович – студент факультету управління фінансами та бізнесу, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: rostuk.lopushanskii@gmail.com

Лука Павло Васильович – студент факультету управління фінансами та бізнесу, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: lukapv12@gmail.com

UDC 336.27
JEL: E69; F34; H63; H69

Petyk L. O., Lopushanskyi R. V., Luka P. V. Assessing the Level of Ukraine's Debt Security and the Priority Directions of Its Strengthening

The article is concerned with assessing the level of debt security of Ukraine at the present stage of its development. Government debt is an important component of the market economy. It is a significant factor that suspends the development of the country and poses a threat to its financial security. That is why the assessment of the level of debt security and its strengthening is a relevant task. To do this, the authors define the importance of key indicators of the country's debt security. Each basic indicator is analyzed, the characteristic values of each of them are disclosed in accordance with their limits established by domestic legislation. The impact of each indicator on the financial security of Ukraine is displayed. Based on these indicators, the integral indicator of debt security in recent years is calculated by rationing indicators and adjusting their weight coefficients. It is calculated that today the value of the integral indicator is dangerous, which indicates a threat to the debt security of Ukraine. The main reasons that led to the critical state of the country's debt security were considered, including: the constant deficit of the State budget, the predominance of short-term borrowing and inefficient government debt management policies. The consequences of the impact of today's level of debt security on the financial security of Ukraine as a whole are researched. First of all, the most vulnerable consequence for the domestic economy is the lack of funds for investment programs of the socio-economic development of the State. The priority directions of improvement of domestic debt policy to strengthen the debt security of the country by improving the structure of government debt and forming a long-term strategy of national and external borrowings are characterized.

Keywords: government debt, debt security of the State, debt security indicators, EMBI index, integral indicator of debt security.

Tabl.: 3. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 8.

Petyk Liubov O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Financial Management, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: Liubapetyk@ukr.net

Lopushanskyi Rostyslav V. – Student of the Faculty of Finance Management and Business, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: rostuk.lopushanskii@gmail.com

Luka Pavlo V. – Student of the Faculty of Finance Management and Business, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: lukapv12@gmail.com

Сучасний стан фінансової політики України показує, що зростання боргового тягаря уповільнює розвиток країни, а надмірне запозичення та нерациональне використання коштів закріплюють за державою статус ненадійного позичальника. Це також зменшує можливості країни для отримання нових позик на вигідніших умовах і чинить тиск на економічну безпеку в цілому. Саме тому важливим завданням є визначення суті боргової безпеки, її основних показників, нинішнього рівня боргової безпеки України. Також потрібно окреслити перспективні напрямки зміцнення боргової безпеки країни, що дозволить підвищити рівень фінансової безпеки України.

Серед українських науковців над дослідженням боргової безпеки країни працюють Барановський О. І., Бойко Д. І., Коковіхіна О. О., Колісник О. Я., Кравчук Н. Я., Педченко Н. С., Чеберяко О. В. та інші. У своїх працях вони приділяють увагу суті боргової безпеки, особливостям її впливу на фінансову безпеку держави.

Державний борг виступає важливою складовою ринкової економіки. Сьогодні економічна ситуація в Україні демонструє те, що одним із найвпливовіших чинників, який відчутно гальмує розвиток країни та створює загрозу фінансовій безпеці, є зростання саме боргового навантаження. Оцінка рівня боргової безпеки, її зміцнення є пріоритетним завданням, оскільки тільки ефективна боргова політика може підвищити рівень фінансової безпеки в Україні, дозволить знизити розмір дефіциту державного бюджету та сприяти економічній міцності країни.

Метою статті є визначення рівня боргової безпеки вітчизняної економіки, аналіз особливостей впливу сьогодинського рівня боргової безпеки на фінансову безпеку України, визначення пріоритетних напрямів зміцнення боргової безпеки держави.

Боргова безпека в широкому розумінні визначається не лише критичним рівнем державного боргу.

Згідно з вітчизняним законодавством боргова безпека – це відповідний рівень внутрішньої та зовнішньої заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування й ефективності використання внутрішніх і зовнішніх запозичень та оптимального співвідношення між ними, достатній для задоволення нагальних соціально-економічних потреб, що не загрожує суверенітету держави та її фінансовій системі [1].

Рекомендовані межі та стандарти для показників рівня боргової безпеки відрізняються як на глобальному рівні, так і на рівні України. Зокрема, Міністерство економіки України затвердило «Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» [1].

Дані рекомендації базуються на всебічному аналізі показників економічної безпеки з виявленням потенційних загроз і використовуються для комплексної оцінки рівня економічної безпеки в економіці в цілому та в окремих сферах діяльності. Документ визначає алгоритм розрахунку інтегрального індек-

су економічної безпеки, який складається з дев'яти середньозважених субіндексів – складників економічної безпеки, одним із яких власне і є фінансова безпека, яка, своєю чергою, містить таку складову, як боргова безпека.

Відповідно до розробленої методології визначення рівня боргової безпеки країни визначено чіткий перелік показників, які визначають і суттєво впливають на рівень боргової безпеки в Україні. Цей список визначає п'ять базових індексів, які виражаються у відсотках. Також розроблено характеристичні значення кожного показника, тобто оптимальне, задовільне, незадовільне, небезпечне та критичне значення.

Цей метод є найбільш наближеним до умов розвитку України, а тому може найбільш ефективно визначати стан і динаміку боргової безпеки держави (табл. 1).

За даними табл. 1 можна побачити, що показник відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП у 2020 р. становив 60,8%, що на 20,2% менше, ніж у 2016 р.

Зменшення даного індикатора є позитивним, оскільки даний показник є дестимулятором, і його зменшення позитивно впливає на стан фінансової безпеки. Проте у 2020 р. його значення зросло на 10,5% порівняно з 2019 р. Таке збільшення пов'язане зі зростанням обсягів запозичень у минулому році через пандемію COVID-19.

Протягом 2016–2018 рр. значення даного індикатора було критичним і перевищувало критичну межу (60%). У 2019 р. індикатор досяг небезпечного рівня (50%), що свідчило про подолання загрози борговій безпеці держави. Але у 2020 р. показник знову зріс до критичного рівня та становив 60,8%, що означає чергову фінансову небезпеку.

Критичним протягом усього аналізованого періоду є значення показника «відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП», який протягом 2016–2019 рр. хоча і зменшувався, однак і у 2020 р. не тільки досягнув критичної межі – 70%, а й збільшився на 5,1%. Протягом досліджуваного періоду даний індикатор значно перевищував критичний рівень стану боргової безпеки та негативно впливав на її стан, оскільки даний показник також є дестимулятором.

У 2016–2017 рр. значення показника «середньозважена дохідність ОВДП на первинному ринку» знаходилося на межі між небезпечним і критичним. У 2018 р. він досягнув критичного рівня (понад 11%) і збільшився на 7,7% порівняно з 2016 р. У 2019 р. даний індикатор почав зменшуватися, та у 2020 р. досяг значення 10,2%, тобто знову на межі між небезпечним і критичним. Оскільки даний індикатор є дестимулятором, то його зменшення є позитивним. Проте сьогодні він має все ще небезпечне значення, тому загрожує погіршенням стану боргової безпеки держави.

Значення індикаторів боргової безпеки України у 2016–2020 рр.

Показник	Граничні значення: критичний, небезпечний, незадовільний, задовільний, оптимальний рівень	Рік				
		2016	2017	2018	2019	2020
Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП, %	60, 50, 40, 30, 20	81,0	71,8	60,9	50,3	60,8
Відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП, %	70, 60, 55, 45, 40	121,7	103,9	87,7	79,8	83,9
Середньозважена дохідність ОВДП на первинному ринку, %	11, 9, 7, 5, 4	9,2	10,5	17,8	16,9	10,2
Індекс ЕМВІ + Україна	1000, 700, 500, 300, 200	860	574	571	723	1084
Відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу, %	20, 36, 41, 45, 50	13,6	16,1	18,2	20,6	23,1

Джерело: складено на основі [1–5].

Індекс «ЕМВІ + Україна» (*Emerging Markets Bond Index*) характеризує різницю в прибутковості єврооблігацій України та казначейських зобов'язань США, а розраховується Світовим банком [6, с. 627]. У 2016 р. значення індикатора знаходилося на рубежі між небезпечним і критичним (між 700 та 1000). У 2017–2018 рр. показник набув значення вище незадовільного (понад 500). Проте, починаючи з 2019 року, індекс «ЕМВІ + Україна» почав стрімко зростати та в кінці 2020 р. досягнув пікового значення – 1084, яке майже у 2 рази більше, ніж у 2018 р. Отже, у минулому році індикатор набув критичного значення (понад 1000).

Позитивною є тенденція показника «відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу». Проте протягом 2016–2018 рр. даний показник був нижче критичного рівня (20%). З 2019 р. цей індикатор почав збільшуватися. У 2019 р. становив 20,6% і досяг критичного рівня, а у 2020 р. його значення збільшилося на 2,5%. Хоча дана ситуація є кращою, ніж у минулі роки, але такі значення все ще свідчать про явну загрозу стану боргової безпеки та фінансової безпеки України загалом.

Таким чином, чотири з п'яти індикаторів станом на початок 2021 р., а саме: «відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП», «відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП», «відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу» та індекс «ЕМВІ + Україна» знаходяться на рівні вище критичного, що засвідчує виникнення реальної загрози борговій безпеці держави. І лише індикатор «середньозважена дохідність ОВДП на первинному ринку» знаходиться на межі між небезпечним і критичним значенням.

На основі індикаторів боргової безпеки можна розрахувати інтегральний показник боргової безпеки за різні періоди часу. Таким чином, необхідно здійснити нормування індикаторів боргової безпеки України (табл. 2). Нормування виконано відповідно до «Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» [1].

Розрахунок значення інтегральної оцінки боргового навантаження для країни за 2016–2020 рр. дає змогу провести аналіз динаміки державного боргу та виявити характер його взаємозв'язку з показниками економічного та соціального розвитку країни.

Отже, для обчислення інтегрального індексу боргової безпеки нормалізовані значення індикаторів боргової безпеки потрібно скоригувати на їх вагові коефіцієнти за формулою (1) за 2016–2020 рр. (табл. 3).

Інтегральний індекс бюджетної безпеки має вигляд лінійної згортки та розраховується за формулою:

$$I_i = \sum a_{ij} \cdot z_{ij}, \quad (1)$$

де I_i – інтегральний індекс бюджетної безпеки;
 a_{ij} – вагові коефіцієнти, що визначають ступінь впливу j -го показника на інтегральний індекс i -ї сфери економіки;
 z_{ij} – нормовані значення статистичних показників [7, с. 244].

Як і будь-який індикатор боргової безпеки, інтегральний показник боргової безпеки може перебувати в п'яти станах: оптимальному, задовільному, незадовільному, небезпечному та критичному. Значення інтервалів таких станів є такими: оптимальний – від 1 до 0,8; задовільний – від 0,8 до 0,6; незадовільний – від 0,6 до 0,4; небезпечний – від 0,4 до 0,2; критичний – від 0,2 до 0 [8, с. 323].

Нормалізовані значення індикаторів стану боргової безпеки України за 2016–2020 рр.

Показник	Рік				
	2016	2017	2018	2019	2020
Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП	0,1481	0,1671	0,1970	0,2386	0,1974
Відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП	0,1150	0,1347	0,1596	0,1753	0,1668
Середньозважена дохідність ОВДП на первинному ринку	0,3840	0,2530	0,1237	0,1299	0,28
Індекс EMVI + Україна	0,2933	0,5290	0,5260	0,3847	0,1845
Відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу	0,1360	0,1610	0,1820	0,2075	0,2388

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 3

Нормалізовані значення індикаторів стану боргової безпеки України, приведені у відповідність до їх вагових коефіцієнтів, за 2016–2020 рр.

Показник	Ваговий коефіцієнт	2016	2017	2018	2019	2020
Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП	0,2195	0,0325	0,0367	0,0433	0,0524	0,0433
Відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП	0,2214	0,0255	0,0298	0,0353	0,0388	0,0369
Середньозважена дохідність ОВДП на первинному ринку	0,1830	0,0703	0,0463	0,0226	0,0238	0,0512
Індекс EMVI + Україна	0,1778	0,0522	0,0941	0,0935	0,0684	0,0328
Відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу	0,1983	0,0270	0,0319	0,0361	0,0411	0,0494
Інтегральний показник боргової безпеки	1	0,2075	0,2388	0,2308	0,2245	0,2136

Джерело: авторська розробка.

Як уже відомо, серед індикаторів боргової безпеки більшість є дестимуляторами (тобто їх збільшення негативно впливає на стан боргової безпеки держави), окрім «відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу». Даний індикатор є стимулятором, адже збільшення обсягу офіційних міжнародних резервів позитивно впливає на боргову безпеку.

Однак роль кожного індикатора в інтегральному показнику є різною, тобто негативний вплив одного індикатора сильніше впливає на боргову безпеку, ніж інший індикатор. Найбільший вплив на інтегральний показник боргової безпеки має «відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП», адже його ваговий коефіцієнт становить 0,2214. Вагоме значення також має «відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП» – 0,2195, а найменший вплив на інтегральний показник боргової безпеки має індекс «EMVI + Україна» – 0,1778.

Отже, як уже зазначалось, інтегральний показник боргової безпеки може перебувати в п'яти станах. Здійснивши розрахунок, можна стверджувати

той факт, що значення інтегральних показників є небезпечними, оскільки знаходяться на межі між 0,4 та 0,2. Такі негативні значення індикаторів та інтегрального індексу свідчать про явну загрозу борговій безпеці та фінансовій безпеці країни загалом.

Таким чином, серед сьогоденних причин, що призвели до критичного стану боргової безпеки України, можна назвати такі:

- ✦ хронічний дефіцит державного бюджету;
- ✦ безпрецедентна політична криза, анексія Автономної Республіки Крим і тривалий військовий конфлікт на сході країни;
- ✦ фінансування за рахунок державних запозичень дефіциту державного бюджету, зростання якого значною мірою зумовлене збільшенням витрат на обслуговування оборони та державного боргу;
- ✦ необхідність подальшої підтримки державних підприємств і банків за рахунок збільшення їхнього статутного капіталу;
- ✦ збільшення державних витрат і зменшен-

ня надходжень до державного бюджету, що пов'язано з пандемією COVID-19 тощо.

Зважаючи на окреслені тенденції, можна охарактеризувати такі основні напрямки вдосконалення боргової політики України щодо зміцнення боргової безпеки:

- 1) формування цілісної довгострокової стратегії внутрішніх і зовнішніх запозичень, що поєднуватиме напрямки вдосконалення нормативно-правового, організаційного й інституційного забезпечення боргової політики;
- 2) забезпечення повноцінного функціонування новоствореного Боргового агентства України, діяльність якого пов'язана зі здійсненням управління державним боргом;
- 3) моніторинг усіх видів ризиків за видами боргових зобов'язань на основі комплексного використання коротко-, середньо- та довгострокових прогнозів і різноманітних інструментів страхування боргових ризиків;
- 4) поліпшення структури державного боргу з метою зменшення валютного ризику, для чого слід розширювати перелік цінних паперів у національній валюті та диверсифікувати борговий портфель України в розрізі іноземних валют, зокрема шляхом розміщення на міжнародному ринку капіталів облігацій зовнішньої державної позики, номінованих у гривні;
- 5) законодавче закріплення показника співвідношення боргу до ВВП на економічно обґрунтованому для України рівні у 40–50% і встановлення обмеження на здійснення запозичень у іноземній валюті на рівні, не вищому 50–55% від загального обсягу зовнішнього боргу України;
- 6) обмеження обсягу короткострокових запозичень з чітким акцентом на залучення довгострокових фінансових ресурсів;
- 7) визначення пріоритетів у використанні позикових ресурсів, передусім на інвестиційні програми розвитку держави.

ВИСНОВКИ

Оцінка боргової безпеки за останні роки в умовах фінансово-економічної стагнації України свідчить про надмірне збільшення боргового навантаження, показники якого перевищували гранично допустимі параметри, насамперед за рахунок зовнішнього складника, під впливом загострення фіскальних ризиків.

Аналіз стану державного боргу показав, що інтегральний показник боргової безпеки станом на початок 2021 р. знаходився на небезпечному рівні, а Україні необхідно проводити більш ефективну політику щодо управління державним боргом, що приведе до поліпшення боргової безпеки. Адже саме не-

ефективна боргова політика держави призводить до посилення загроз борговій безпеці.

У подальшому, з метою вдосконалення існуючих методик оцінки боргової безпеки, варто проводити порівняння боргової безпеки України та розвинутих європейських країн. Причиною цього є те, що обсяг державного боргу України, зокрема зовнішнього, з кожним роком збільшується, що свідчить про неефективність бюджетної політики стосовно зовнішніх запозичень. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» від 29.10.2013 р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>
2. Первинний ринок ОВДП // Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/primary-ovdp-chart>
3. Валовий зовнішній борг України // Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/foreigndebt/>
4. Динаміка міжнародних резервів // Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/international-reserves-allinfo>
5. Ukraine – Emerging Market Bond Index (JPM Total Return Index). World Data Atlas. World Bank // knoema. URL: <https://knoema.com/WBGEM2020Mar/world-bank-global-economic-monitor?tsld=1040920>
6. Дахнова О. Є. Оцінка стану боргової безпеки України. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 31. С. 625–630. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/95.pdf
7. Грубляк О. М., Жаворонок А. В., Холявко Н. І. Оцінка рівня боргової безпеки як складової частини фінансової безпеки держави. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 50. С. 240–248. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure50-40>
8. Педченко Н. С., Гусаковська Т. О. Підходи до оцінки рівня боргової безпеки держави. *Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка»*. 2020. № 3. С. 319–326. DOI: [10.21272/1817-9215.2020.3-36](https://doi.org/10.21272/1817-9215.2020.3-36).

REFERENCES

- “Dynamika mizhnarodnykh rezerviv” [Dynamics of International Reserves]. Natsionalnyi bank Ukrainy. <https://bank.gov.ua/ua/markets/international-reserves-allinfo>
- Dakhnova, O. Ye. “Otsinka stanu borhovoï bezpeky Ukrainy” [Estimate of the State of Debt Security of Ukraine]. *Infrastruktura rynku*, uss. 31 (2019): 625–630. http://market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/95.pdf
- Hrubliak, O. M., Zhavoronok, A. V., and Kholiavko, N. I. “Otsinka rivnia borhovoï bezpeky yak skladovoï chastyny finansovoï bezpeky derzhavy” [Assessment of the Level of Debt Security as a Component of Financial Security of the State]. *Infrastruktura rynku*, no. 50 (2020): 240–248. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure50-40>

[Legal Act of Ukraine] (2013). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>
“Pervynnyi rynek OVDP” [Primary IGLBs Market]. Natsionalnyi bank Ukrainy. <https://bank.gov.ua/ua/markets/primary-ovdp-chart>
Pedchenko, N. S., and Husakovska, T. O. “Pidkholdy do otsinky rivnia borhovoї bezpeky derzhavy” [Approaches to Assessing the Level of Government Debt Security]. *Visnyk Sumskoho derzhavnogo universytetu*.

Seriia «Ekonomika», no. 3 (2020): 319-326.
DOI: 10.21272/1817-9215.2020.3-36
“Ukraine – Emerging Market Bond Index (JPM Total Return Index). World Data Atlas. World Bank”. knoema. <https://knoema.com/WBGEM2020Mar/world-bank-global-economic-monitor?tsid=1040920>
“Valovy zovnishnii borh Ukrainy” [Gross External Debt of Ukraine]. Minfin. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/foreigndebt/>

УДК 336.71:004
JEL: G21
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-11-362-369>

СВІТОВА ПРАКТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ

©2021 КРИХІВСЬКА Н. О., РОМАШКО О. М., ПУКІШ О. В.

УДК 336.71:004
JEL: G21

Крихівська Н. О., Ромашко О. М., Пукіш О. В. Світова практика впровадження фінансових технологій у банківському секторі

Мета статті полягає в дослідженні основних тенденцій і напрямів поширення фінансових технологій у банківському секторі зарубіжних країн світу. Аналізуючи впровадження та використання фінансових технологій серед впливових світових ринків на основі даних фінансово-консалтингової групи EY Global Financial Services, якою з 2015 р. розпочато випуск раз на 2 роки аналітичних звітів, встановлено щорічне зростання рівня поширення цих технологій в аналізованих країнах. Протягом 2015–2019 рр. відбулося зростання як кількості досліджуваних країн – із 6 до 27, так і кількості респондентів – з 10 до 27 тис. Виявлено підвищення залучення споживачів до користування новими фінансовими технологіями, про що свідчить зростання рівня проникнення фінансових послуг – у 2015 р. середній рівень проникнення становив 16%, у 2017 р. – 33%, у 2019 р. – 64%. Проведене дослідження показало, що найбільшу частку впровадження та просування фінансових технологій серед досліджуваних 27 країн займають країни Азії, Південної Африки та Латинської Америки. Щодо країн Європи, то FinTech тут розвивається меншими темпами порівняно із іншими країнами. Щодо США, то дана країна поки що має меншу активність щодо поширення фінансових технологій. Аналізуючи сегменти, в яких найбільше здійснювалося фінансування FinTech у 2019 р., на основі даних консалтингової компанії EY Global Financial Services Markets, виявлено, що у світових країн-лідерів найбільшу перевагу має фінансування у FinTech банківського сектора, серед яких найвищий показник у Китаї – 92%, а найменші обсяги фінансування у FinTech здійснюються в сектор страхування (порівняно з такими секторами, як банківський і фінансовий менеджмент). В азієцьких країнах – лідерах цифрових технологій основною сферою, де банківська галузь впроваджує фінансові технології, є блокчейн з криптовалютою, платежі та перекази, а також інвестиції та заощадження. Серед основних напрямів FinTech-спрямування в банківському секторі найбільшу частку в США займають: ринок капіталів, блокчейн з криптовалютою і платежі та перекази. Щодо Великої Британії, то провідне місце займають P2P платежі та перекази, а також програмне забезпечення. Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі впровадження фінансових технологій у діяльність українських банківських установ.

Ключові слова: фінансові технології, FinTech, банківський сектор.

Рис.: 8. **Бібл.:** 11.

Крихівська Наталія Олегівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу (вул. Карпатська, 15, Івано-Франківськ, 76019, Україна)

E-mail: kryhivska@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6807-0177>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57221950620>

Ромашко Олександра Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу (вул. Карпатська, 15, Івано-Франківськ, 76019, Україна)

E-mail: les.rom@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7560-2733>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/3592665/romashko-oleksandra/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57221958216>

Пукіш Олександра Василівна – студентка, Інститут економіки та менеджменту Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (вул. Карпатська, 15, Івано-Франківськ, 76019, Україна)

E-mail: alekspukish94@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0185-6698>

UDC 336.71:004
JEL: G21

Kryhivska N. O., Romashko O. M., Pukish O. V. The Global Practice of Introduction of Financial Technologies in the Banking Sector

The purpose of the article is to study the main trends and directions of spread of financial technologies in the banking sector of foreign countries. Analyzing the introduction and use of financial technologies among influential global markets, based on data from the financial consulting group EY Global Financial Services,